

TANTÁRGY: 42 VEZÉNYLÉSI GYAKORLAT**ALAPSZAK MEGNEVEZÉSE: ÉNEK ZENE****VÉGZETTSÉGI SZINT: ALAPFOKOZAT (baccalaureus, bachelor; rövidítve: BA)**

Felelős szervezeti egység: Karvezetés, Zenei Elméleti és Kórus Tanszék

TANTÁRGYFELELŐS: **Dr. Kamp Salamon** egyetemi docens

Foglalkoztatás: első helyen teljes munkaidőben foglalkoztatott (AT)

A tárgyat oktató: **Dr. Kamp Salamon** egyetemi docens

Foglalkoztatás: első helyen teljes munkaidőben foglalkoztatott (AT)

A tárgyat oktató: **Dr. Lakner Tamás** egyetemi docens

Foglalkoztatás: első helyen teljes munkaidőben foglalkoztatott (AT)

A tárgyat oktató: **Magay Judit** egyetemi adjunktus

Foglalkoztatás: első helyen teljes munkaidőben foglalkoztatott (AT)

Kreditérték: 3

Oktatott félévek száma: 6

Heti óraszám: 2

Értékelés módja: Gyakorlati jegy

Kötelező**01. A SZAKINDÍTÁSI DOKUMENTUMOKBAN TALÁLHATÓ TANTÁRGYLEÍRÁS:**

A karvezetés alapelemeinek elsajátítása (helyes testtartás, kéztartás, ütősík, szükséges és fölösleges csukló és könyökmozgás, egyenletes tempó, ütemrajzok, ütéstípusok, dinamika stb.). Magasabb évfolyamokon megismerkedés a frazeálás eszközeivel, a különböző stílusok által megkívánt technikai eszközökkel a gregoriántól a kortárszenéig. Követelményszint: A fent említett elemek alkalmazása az európai – elsősorban egyházzenei – kórusművészet bármely korszakából származó kórusművön a reneszánsztól napjaink zenéjéig. Tematikája a hallgató személyiségének függvényében – azt mind teljesebben kibontva – a szükséges variabilitással rendelkezik.

Irodalom:

- H. von Bülow: Musikalische Interpretation (Stuttgart, 1999)
- G. Schuller: The Compleat Conductor (New York, 1997)
- H. Fabermann: The Art of Conducting Technique: A New Perspective (Miami, 1997)
- D. Epstein: Shaping Time: Music, the Brain, and Performance (New York, 1995)
- ed. J. S. Rink The Practice of Performance: Studies in Musical Interpretation (Cambridge, 1995)
- G. Kuhn: Aus Liebe zur Musik: über dirigieren (Berlin, 1993)
- J. Krips: Erinnerungen: ohne Liebe kann Mann keine Musik machen (Wien, 1994)
- P. Hözl: Die Technik des Dirigierens (Wien, 1989)
- E. Berdard: Le chef d'orchestre (Paris, 1989)
- H.-K. Jungheinrich: Der Musikdarsteller: zur Kunst des Dirigenten (Frankfurt, 1986)
- H. Dechant: Dirigieren: zur Theorie und Praxis der Musikinterpretation (Wien, 1985)
- F. Prausnitz: Score and Podium: A Complete Guide to Conducting (New York, 1983)
- D. Hunsberger and R.E.Ernst: The Art of Conducting (New York, 1983; 2/1992)
- H. Swarowsky: Wahrung der Gestalt: Schriften über Werk, und Wiedergabe, Stil und Interpretation in der Musik (Wien, 1989)
- E. Leinsdorf: The Composer's Advocate: a Radical Orthodoxy for Musicians (New Haven, 1981)
- G. Rozhdestvensky: Dirizhyorskaya applikatura (Leningrad, 1974)
- H.A. Decker and J. Herford, eds.: Choral Conducting: a Symposium (Englewood Cliffs, 1973/1988)
- F. Steinberg: The Function of a Conductor (New York, 1971)

- Weingartner on Music & Conducting (New York, 1969)
- W. Ehmann: Die Chorführung (Kassel, 1949/1981; Eng. trans. 1968)
- B. McElheran: Conducting Technique for Beginners and Professionals (New York 1966/1988)
- C. Bamberger, ed.: The Conductor's Art (New York, 1965)
- Boult: Thoughts on Conducting (London, 1963)
- E.A.H. Green: The Modern Conductor (Englewood Cliffs, 1961/1997)
- M. Rudolf: The Grammar of Conducting (New York, 1950/1994)
- K. Thomas: Lehrbuch der Chorleitung (Leipzig, 1935/1982; 1937/1982; 1948/1983)
- H. Scherchen: Lehrbuch des Dirigierens (Leipzig, 1229/1933)
- Boult: A Handbook of the Technique of Conducting (Oxford, 1922/1968)
- G. Schünemann: Geschichte des Dirigierens (Leipzig, 1913)

02. A TANTÁRGY ÁLTALÁNOS CÉLJA ÉS SPECIFIKUS CÉLKITŰZÉSEI, VALAMINT A MEGSZERZENDŐ KOMPETENCIÁK FELSOROLÁSA

A karvezetés alapelemeinek elsajátítása (helyes testtartás, kéztartás, ütősík, szükséges és fölösleges csukló és könyökmozgás, egyenletes tempó, ütemrajzok, ütéstípusok, dinamika stb.). Magasabb évfolyamokon megismerkedés a frazeálás eszközeivel, a különböző stílusok által megkívánt technikai eszközökkel a gregoriántól a kortárszenéig. Követelményszint: a fent említett elemek alkalmazása az európai kórusművészet bármely korszakából származó kórusművön a reneszánsztól napjaink zenéjéig. Tematikája a hallgató személyiségének függvényében – azt mind teljesebben kibontva – a szükséges variabilitással rendelkezik. A kórusirodalom tantárgy célja, hogy a zenetörténet tantárgy keretében megismert korszakos remekműveken kívül ismerjék meg a társas és közösségi ének koronként változó alkalmait, világi és egyházi műfajait, formáit, és a társadalmi életben elfoglalt szerepét. Ismertesse meg a hallgatókkal a kóruszene írott forrásainak típusait. Ismerjék meg a vokális műfajok fejlődéstörténetét. Ismerjék fel az európai zenetörténet főbb korszakainak stílusjegyeit egy adott kórustételben. Adjon lehetőséget egy-egy korszak vagy zeneszerző kórusműveinek alaposabb megismerésére

03. FELTÉTELEZETT TUDÁSANYAG, ELŐKÉPZETTSÉGI SZINT

Kottaolvasási készség a kóruspartitúrák követése szintjén. Alapfokú zenetörténeti tájékozottság.

04. A TANTÁRGY TARTALMA ÉS SZEMESZTERENKÉNTI BONTÁSA ILL. A SZEMESZTERENKÉNT 15 HETES ANNOTÁCIÓ

1. Szemeszter:

1. A vezénylés története; az énekkarok típusai; az énekkarban folyó munka; a karvezető feladatai a próbamunkában; a műsorösszeállítás alapelvei.
2. A vezénylésről; a vezénylés technikája; a mozgás (az ütés) mechanizmusa.
3. A kéztartás; testtartás; az ütés elhelyezése a térben; az avizo, mint a vezénylés alapvető eszköze.
4. Egyszerű ütemfajták ütemrajza: 2/4; 2/8; 2/2; 2/1...
5. Az egyszerű ütemfajták gyakorlása.
6. Az egyszerű ütemfajták ütemrajza: 3/4; 3/8; 3/2 feles egységekkel 3/1.
7. Az egyszerű ütemfajták gyakorlása: 2/4; 3/4...
8. Az egyszerű ütemfajták ütemrajza: 4/4; 4/8; 4/2...
9. Az egyszerű ütemfajták gyakorlása: 2/4; 3/4; 4/4...
10. Az avizo fő ütemrészekben különböző karakterek szerint.
Alapkarakterek (giusto, legato, non legato)
11. Az alapkarakterek gyakorlása.
12. A hangadás; a hang megszüntetése.
13. A leintés gyakorlása.
14. A fermáták különböző ütemegységeken.
15. A dinamika vezénylése; crescendo ill. diminuendo.

2. Szemeszter:

1. Az egyben ütés: 3/8; 3/4.
2. Az egyben ütés gyakorlása: 3/8; 3/4.
3. Az egyben ütés: 2/8; 2/4.
4. Az egyben ütés gyakorlása: 2/8; 2/4.
5. Az alkalmazkodó ritmus.
6. Az alkalmazkodó ritmus gyakorlása.
7. Az alkalmazkodó ritmus a magyar népdalokban.
8. A nyújtott és az éles ritmus változatai.
9. A nyújtott és az éles ritmus változatainak gyakorlása.
10. Fokozatos tempóváltás.
11. A fokozatos tempóváltás gyakorlása.
12. Fokozatos dinamikai váltás.
13. A fokozatos dinamikai váltás gyakorlása.
14. A balkéz önálló szerepe.
15. A balkéz önálló szerepének gyakorlása.

3. Szemeszter:

1. A váltakozó ütemek vezénylése
2. A váltakozó ütemek vezénylésének gyakorlása.
3. Ütésbeli átmenetek.
4. Az ütésbeli átmenetek gyakorlása.

5. Asszimmetrikus ütemek.
6. Asszimmetrikus ütemek gyakorlása.
7. Avizo az egységnél rövidebb hangsúlytalan ütemrészekhez.
8. Avizo az egységnél rövidebb hangsúlytalan ütemrészekhez: gyakorlás.
9. Szöveg és zene hangsúlyviszonyai.
10. A szöveg és zene hangsúlyviszonyainak a gyakorlása.
11. Subito tempó és dinamikai váltás.
12. A subito tempó és dinamikai váltás gyakorlása.
13. A proporciós váltás típusai.
14. A proporciós váltás típusainak gyakorlása.
15. Klasszikus stílusjegyek.

4. Szemeszter:

1. Nehezebb parlando típusú népdalok vezénylése.
2. Nehezebb parlando típusú népdalok vezénylésének gyakorlása.
3. Gregorián vezénylése.
4. Gregorián vezénylése: gyakorlás.
5. Alla breve vezénylés.
6. Alla breve vezénylés különböző karakterű művekben.
7. 6/8 kettőben.
8. Összetett ütemek vezénylése.
9. 6/8 kettőben és az összetett ütemek vezénylésének gyakorlása.
10. Súlyérzet a különböző karakterű művekben.
11. Súlyérzet a különböző karakterű művekben: gyakorlás.
12. Romantikus formálás.
13. Romantikus formálás: tempó.
14. Romantikus formálás: dinamika.
15. Romantikus formálás: agogika.

5. Szemeszter:

1. Osztott ütemek vezénylése.
2. Az osztott ütemek vezénylésének gyakorlása.
3. Kadenciális osztások.
4. Kadenciális osztásoknak gyakorlása.
5. 4/4 és alla breve subito átmenetei.
6. A 4/4 és alla breve subito átmeneteinek gyakorlása.
7. Nehezebb váltakozó ütemek.
8. Nehezebb váltakozó ütemek gyakorlása.
9. Könnyű recitativo részletek vezénylése.
10. Könnyű recitativo részletek és recitativós Schütz zsoltárok vezénylésének gyakorlása.
11. Hangszerkíséretes művek: Irányítás és együttműködés.
12. A kórusfuga klasszikus szerzők műveiben.
13. Több részes művek kapcsolása.
14. A drámai kifejezés eszközei.
15. A kórusfuga a többrészes művek kapcsolásának és a drámai kifejezés eszközeinek gyakorlása.

6. Szemeszter.

1. A recitativo secco.
2. A recitativo secco gyakorlása.
3. A recitativo accompagnato.
4. A recitativo accompagnato gyakorlása.
5. A koronák kapcsolata a zenei folyamattal.
6. A különböző ütemrészeke szereplő koronák és a zenei folyamatok viszonyai.
7. Szélsőséges tempók.
8. A szélsőséges tempók vezénylési kérdései.
9. A szélsőséges tempók vezénylésének gyakorlása.
10. 20. századi stílusjegyek.
11. 20. századi stílusjegyek vezénylésének gyakorlása.
12. Speciális effektusok.
13. Speciális effektusok vezénylésének gyakorlása.
14. A vezénylés művészete.
15. A vezénylés művészetének gyakorlati példái.

05. ÓRARENDI-OTTHONI TERHELÉS ARÁNYA

A tantárgy számára nincs előírt szakmai gyakorlat. Otthoni terhelés heti 3 óra

06. SZEMESZTER ALATTI ELLENŐRZÉS MÓDJA

Órai munka, zárthelyi dolgozatok, házi dolgozatok (bibliográfiák, discográfiák) értékelése.

07. VIZSGAKÖVETELMÉNYEK ILLETVE SZIGORLATI TÉTELSOROK, VAGY ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEK

Szemeszterenként 3 mű bemutatása, kotta nélküli vezénylése

08. A KÖTELEZŐ, ILLETVE AJÁNLOTT JEGYZETEK /IRODALOM JEGYZÉKE

Kötelező irodalom:

Párkai István: Kórusvezénylés alapjai. Bp. Népművelési Propaganda Iroda
Vásárhelyi Zoltán: Az énekkari vezénylés módszertana. Bp. Zeneműkiadó
Kardos Pál: Kórusnevelés, kórushangzás
Kurt Thomas: Lehrbuch der Chorleitung. Leipzig, Breitkopf
Forrai Miklós: A karvezető. Budapest, 1936.
Martin Behrman: Chorleitung. Stuttgart, Hensler.
Szabó Miklós: Bartók Béla kórusművei. Bp. Zeneműkiadó

Ajánlott irodalom:

Mohayné Katanics Mária: Bartók 27 egyzenésű kara. Bp.
Tankönyvkiadó, 1982.
Bartha Dénes: A zenetörténet antológiája Zeneműkiadó Bp.
Davison: Anthology of Music
Forrai Miklós: 1000 év kórusa
Wüllner: Chorübungen
Musica Sacra - Edition Peters
Andrew Wilson-Dickson: A kereszténység zenéje
Gádor Ágnes - Szirányi Gábor: Kórusok enciklopédiája
Rajeczky Benjámín: Mi a gregorián?
Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve
A hét zeneműve című sorozat megfelelő kötetei. szerk. Kroó György
Pándi Mariann: Oratóriumok könyve
Alfred Dürr: J.S. Bach kantátái...

09. A TANTÁRGY TÁRGYI SZÜKSÉGLETEI ÉS ELLÁTOTTSÁGA

Tanterem, zongora, kottatartó állvány, kóruspartitúrák több példányban, hi-fi magnó és CD-játszó erősítővel, hangfalakkal, videomagnó, televíziókészülék

10. TANTÁRGYI VONATKOZÁSÚ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK KUTATÁSOK KÖVETÉSÉNEK MÓDSZERE

A tárgyra vonatkozó szakirodalom folyamatos követése, szakmai kurzusokon, versenyeken, fesztiválokon való részvétel.

11. A TÁRGY MINŐSÉGBIZTOSÍTÁSI MÓDSZEREI, FEJLESZTÉSI POLITIKÁJA

A Karon ISO 9001 működik. A hallgatói teljesítmények összehasonlító elemzése, a hallgatói véleményezési rendszer tantárgyra vonatkozó eredményeinek beépítése.

12. KIMENETI KÖVETELMÉNYEK

A célkitűzésekben megfogalmazottak minél magasabb szintű bemutatása diplomakoncert keretében 2 különböző stíluskorszakból származó mű vezénylése.